

ĐẠI HỌC KINH TẾ KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

Bài Thực Tập Giải bài tập mảng hai chiều

NỘI DUNG

1 Mục tiêu bài học

2 Hướng dẫn học tập

Nội dung bài học

Giao nhiệm vụ tuần tiếp theo

MỤC TIÊU BÀI HỌC

Muc tiêu:

Trang bị cho sinh viên kỹ năng lập trình cơ bản trong C++:

- + Khai báo mảng hai chiều
- + Các thao tác trên mảng hai chiều
- + Viết chương trình sử dụng mảng hai chiều
- + Phát hiện và sử lỗi

Kết quả đạt được:

Sinh viên thành thạo các kỹ thuật lập trình với **Mảng hai chiều**, áp dụng giải các bài tập từ đơn giản đến phức tạp.

HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

Để hoàn thành tốt bài học này sinh viên cần thực hiện những nhiệm vụ sau:

- Đọc trước tài liệu: "B8_Tailieu_TTLTCB" phần nhắc lại kiến thức
   lý thuyết mục "E. TÓM TẮT LÝ THUYẾT"
  - Cài đặt, sử dụng được công cụ thực hành Cfree 5.0.
  - Thực hành trên máy tính các bài thực hành mẫu.
  - Hoàn thành các bài thực hành tự làm cuối bài học.
  - Hoàn thành các bài tập giao về nhà.
  - Trao đổi, thảo luận với giảng viên qua các phương thức:
    - + Thảo luận đặt câu hỏi trên diễn đàn.

NỘI DUNG BÀI HỌC

I. Hướng dẫn ban đầu (90 phút)

- 1.1 Tổng hợp lý thuyết
- 1.2 Hướng dẫn thực hành bài số 1
- 1.3 Hướng dẫn thực hành bài số 2

II. Hướng dẫn thường xuyên (90 phút)

- 2.1 Hướng dẫn thực hành bài số 3
- 2.2 Hướng dẫn thực hành bài số 4

III. Bài tập tự giải (90 phút)

I. HƯỚNG DẪN BAN ĐẦU

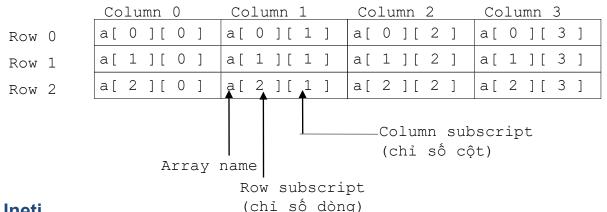
- Sinh viên cần cài đặt được công cụ thực hành.
- Yêu cầu sinh viên đọc lại và ghi nhớ các kiến thức lý thuyết trong mục E trong tài liệu "B8_Tailieu_TTLTCB"
- Hướng dẫn chi tiết ví dụ mẫu để hiểu rõ về cách khai báo và thao tác trên mảng hai chiều

Cú pháp:

```
<Kieu_dl> <ten_mang>[so_hang][so_cot];
```

- Phần tử của mảng có kiểu dữ liệu cụ thể
- Một mảng có thể được coi là kiểu dữ liệu cho phần tử của mảng.
  - Một phần tử của mảng có thể là một mảng khác
- Mảng 2 chiều là: "mảng của các mảng"

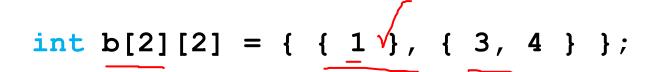
- Truy cập mảng
  - int a[3][4];
  - a[i][j]
  - Truy cập thông qua tên mảng cùng chỉ số hàng và cột
  - "Mång của mảng"
    - a[0] là một mảng 4 phần tử
    - a[0][0] là phần tử đầu tiên của mảng

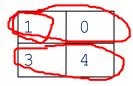

Khởi tạo

- Mặc định là 0
- Khởi tạo, mỗi dòng trong 1 cặp ngoặc

```
int b[2][2] = { { 1, 2 }, { 3, 4 } };
Row 0 Row 1
```


Nhập mảng

duyệt qua tất cả các phần tử

```
int a[3][4];
for(int i = 0; i < 3; i++)
  for(int j = 0; j < 4; j++)
  {
    cout<<"a[ "<<i<<"]["<<j<<"]= ";
    cin>>a[i][j];
  }
```

nhập dữ liệu cho a[i][j]

Xuất mảng

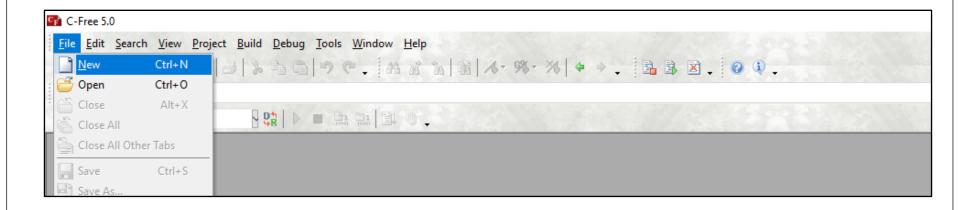
```
int a[3][4];
for(int i = 0; i < 3; i++)
{    for(int j = 0; j < 4; j++)
        cout<<a[i][j]<<"\t";
    cout<<endl;
}</pre>
```

Trong bài thực hành này sinh viên tìm hiểu và thực hành cách khai báo mảng hai chiều

Bài toán:

- Cho mảng hai chiều kích thước m x n, chứa các phần tử kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:
  - Nhập mảng
  - Xuất giá trị của mảng.
  - Xuất giá trị các phần tử nằm trên dòng có chỉ số lẻ.

Bước 1: Tạo mới một file*.cpp thực hiện thao tác File\New

- File mới xuất hiện, sinh viên chuyển sang bước 2 thực hiện gõ các câu lệnh theo các bước hướng dẫn.

Bước 2: Khai báo thư viện cần dùng

```
#include <iostream.h>
#include <iomanip.h>
#define max 50
```

Bước 3: Viết hàm nhập dữ liệu cho mảng

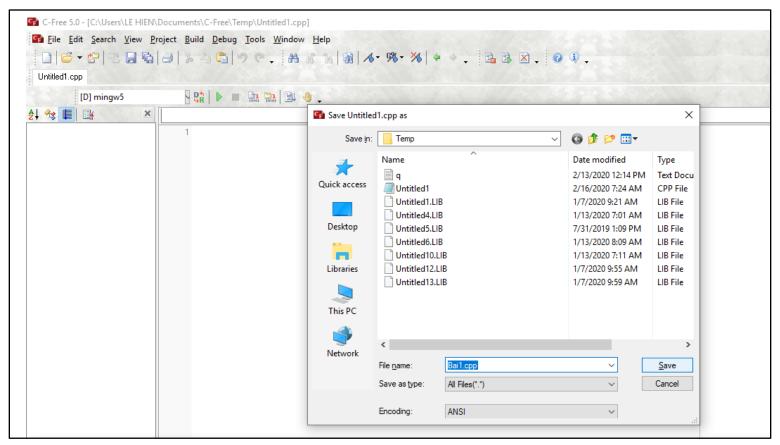
Bước 4: Viết hàm xuất dữ liệu của mảng

 Bước 5: Viết hàm hiển thị giá trị các phần tử trên dòng có chỉ số lẻ

- Bước 6: Khai báo hàm main() là hàm chính của chương trình
   int
   main()
- Bước 7: Khai báo mảng và nhập dữ liệu

• Bước 8: Gọi các hàm thực hiện chương trình

Bước 9: Lưu bài, chạy kiểm tra chương trình
 Sinh viên chọn trên thanh công cụ: File\Save\Gõ tên file cần
 Iưu\Save

KhoÁn F5 detichay và kiểm tra chương trình

Biên dịch chương trình, nếu có lỗi phải sửa lỗi, nếu chương trình chạy đúng sẽ cho kết quả như sau:

Tóm lại: Trong bài thực hành 01 chúng ta đã biết cách khai báo

mảng, nhập giá trị mảng, hiển thị giá trị của mảng hai chiều Khoa CNTT - Uneti

```
1. #include <iostream.h>
2. #include <iomanip.h>
3. #define max 50
4. void input(int b[][],int m, int n)
5. { for (int i=0; i<m; i++)
     for (int j=0; j<n; j++)
7. { cout<<"b["<<i<\"]["<<j<<"]= ";
  cin>>b[i][j];
8.
9. }
10.void output(int b[][],int m, int n)
11. { for (int i=0; i<m; i++)
12. { for (int j=0; j < n; j++)
                cout << setw (6) << b[i][j];
13.
         cout<<endl;
14.
15.}
```

20

```
16.void out line odd(int b[][],int m, int
  n)
17. { for (int i=0; i<m; i++)
           if (i%2 == 1)
18.
                 for (int j=0; j<n; j++)
19.
                      cout << b[i][j] << "\t";
20.
21.
                cout << endl;
22.
23.}
```

```
main()
24.int
25.{ int a[max][max], m, n;
26. cout << "Nhap so hang m = "; cin>>m;
27. cout << "Nhap so cot n = "; cin>>n;
     input(a,m,n);
28.
     cout << "Mang da nhap la:" << endl;
29.
30.
     output(a,m,n);
     cout << "Cac phan tu tren dong le la:" << endl
31.
32. out line odd(a,m,n);
33. return 0;
34.}
```

Bài toán:

Cho ma trận kích thước m x n chứa các phần tử kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập dữ liệu cho ma trận.
- In ma trận.
- In ma trận chuyển vị

23

Bước 1: Khai báo thư viện và định nghĩa hằng cần dùng

```
#include <iostream.h>
#include <iomanip.h>
#define max 50
```

Bước 2: Viết hàm nhập dữ liệu cho mảng

Bước 3: Viết hàm xuất dữ liệu của mảng

 Bước 4: Viết hàm in ra ma trận chuyến vị của ma trận đã nhập

26

• Bước 5: Khai báo hàm main() là hàm chính của chương trình

```
void
          main()
     int a[max] [max], m,n;
     cout << "Nhap so hang m = "; cin>>m;
     cout <<"Nhap so cot n = "; cin>>n;
     input(a,m,n);
     cout << "Ma tran da nhap la: " << endl;
     output (a, m, n);
     cout << "Ma tran chuyen vi la:" << endl
     chuyen vi(a,m,n);
```

Bước 6: Thực hiện tương tự như bài thực hành 01

Biên dịch chương trình, nếu có lỗi phải sửa lỗi, nếu chương trình chạy đúng sẽ cho kết quả như sau:

```
"C:\Users\dell\OneDrive\Documents\C-Free\Temp\Untitled3.exe"
Nhap so hang m = 3
Nhap so cot n = 2
b[0][0]= 67
[0][1]= 23
   .][0]= -48
Ma tran da nhap la:
           23
   -48
           12
           37
Ma tran chuyen vi la:
          -48
                 90
           12
                 37
Press any key to continue . . .
```

 Chương trình hoàn chỉnh sinh viên xem trong tài liệu "B8 Tailieu TTLTCB"

```
1. #include <iostream.h>
2. #include <iomanip.h>
3. #define max 50
4. void input(int b[max][max], int m, int n)
5. { for (int i=0; i<m; i++)
       for (int j=0; j<n; j++)
6.
      { cout<<"b["<<i<<"]["<<j<<"]= ";
7.
          cin>>b[i][j];
8.
9. }
10.void output(int b[max][max], int m, int n)
11. { for (int i=0;i<m;i++)
12. { for (int j=0; j < n; j++)
                cout << setw (6) << b[i][j];
13.
          cout<<endl;
14.
```

```
23.int
               main()
24.{ int a[max][max], m,n;
25. cout<<"Nhap so hang m = "; cin>>m;
26. cout << "Nhap so cot n = "; cin>>n;
27.
     input(a,m,n);
28. cout<<"Ma tran da nhap la:"<<endl;
29. output (a, m, n);
30. cout<<"Ma tran chuyen vi la:"<<endl
31. chuyen vi(a,m,n);
32. return 0
33.}
```

31

II. HƯỚNG DẪN THƯỜNG XUYÊN

- Sinh viên tiếp tục thực hành các bài tập theo sự gợi ý hướng dẫn.
   Trong phần này yêu cầu:
- + Một số phần trong bài sinh viên phải tự thực hiện (Ví dụ: tạo file ban đầu, khai báo thư viện, những hàm có tính chất tương tự ở ví dụ trước).
  - + Sinh viên phải tự hoàn thiện chương trình và chạy đúng.

32

Bài toán:

Cho mảng hai chiều kích thước m x n chứa các phần tử thuộc kiểu số thực. Hãy viết hàm thực hiện các công việc sau:

- Nhập mảng
- Xuất mảng
- Tính tổng các phần tử của mảng.

Bước 1: Khai báo thư viện và hằng cần dùng

```
#include<iostream.h>
#include<iomanip.h>
#define max 50
```

Khoa CNTT - Uneti

 Bước 2: Khai báo nguyên mẫu các hàm cần viết trong chương trình

```
void input(float a[max][max], int, int);
   //hàm nhập mảng

void output(float a[max][max], int, int);
   //hàm xuất mảng

float sum (float a[max][max], int, int);
   //hàm tính tổng các phần tử mảng
```

Bước 3: Viết hàm main() là hàm chính của chương trình

```
int main ()
{
  float a[max] [max]; int m, n;
  cout<<"Ban hay nhap so hang m = ";cin>>m;
  cout << "Ban hay nhap so hang n = "; cin>>n;
  input (a, m, n);
  cout << "Mang vua nhap la" << endl;
  output(a, m, n);
  cout<<"Tong cac so trong mang la: "<<sum(a,m,n);</pre>
  cout << endl;
  return 0;
```

35

Bước 4: Định nghĩa các hàm đã khai báo ở bước 2

```
input(float b[max][max], int m, int n)
void
{for (int i=0; i<m; i++)
 { for (int j=0; j < n; j++)
          cout<<"b["<<i<'"]["<<j<<"]= ";
          cin>>b[i][j];
     cout << endl;
void output(float b[max][max], int m, int n)
     for (int i=0; i<m; i++)
      for (int j=0; j<n; j++)
                cout << setw (6) << b[i][j];
          cout << endl;
```

- Hàm tính tổng mảng float sum (float a[max][max], int m, int n) float s = 0;**for**(int i=0; i<m; i++) **for**(int j=0; j<n; j++) s += a[i][j];return s;

Bước 5: Thực hiện tương tự như bài thực hành 01

Biên dịch chương trình, nếu có lỗi phải sửa lỗi, nếu chương trình chạy đúng sẽ cho kết quả như sau:

```
"C:\Users\dell\OneDrive\Documents\C-Free\Temp\TTLTCB_Mang2chieu\Bai03.exe"
                                                                                                    ×
                                                                                              Nhap so hang m = 3
Nhap so cot n = 2
b[0][0]= 56
b[0][1]= 12
b[1][0]= 89
b[1][1]= 26
b[2][0]= 68
b[2][1]= 40
Mang vua nhap la
    56
          12
           26
          40
Tong cac so trong mang la: 291
Press any key to continue . . .
```

 Chương trình hoàn chỉnh sinh viên xem trong tài liệu "B8 Tailieu TTLTCB"

38

```
    #include<iostream.h>
    #include<iomanip.h>
    #define max 50
    void input(float b[max][max], int, int);
    void output(float b[max][max], int, int);
    float sum (float b[max][max], int, int);
```

```
7. int main()
8. {
9. float a[max][max];
10.int m, n;
11.cout << "Ban hay nhap so hang m = ";cin>>m;
12.cout << "Ban hay nhap so hang n = "; cin>>n;
13.input (a, m, n);
14.cout<<"Mang vua nhap la"<<endl;
15.output(a, m, n);
16.cout<<"Tong cac so trong mang la: "<<sum(a,m,n);
17.cout << endl;
18. return 0;
19.}
Khoa CNTT - Uneti
```

```
20.void input(float b[max][max], int m, int n)
21. { for (int i=0; i<m; i++)
22. for (int j=0; j < n; j++)
23. { cout<<"b["<<i<\"]["<<\j<<"]= ";
        cin>>b[i][j];
24.
25. cout<<endl;</pre>
26. }
27.
28.void output(float b[max][max], int m, int n)
29.{ for (int i=0; i<m; i++)
30. { for (int j=0; j < n; j++)
               cout << setw (6) << b[i][j];
31.
32.
  cout<<endl;
33.
```

```
34.float sum (int a[max][max], int m, int n)
35. {
36. float s = 0;
37. for (int i=0; i < m; i++)
          for(int j=0; j<n; j++)
38.
39.
                s += a[i][j];
40. return s;
41.}
```

Bài toán:

Cho ma trận vuông kích thước n x n chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập, xuất mảng
- In ra các phần tử lẻ nằm trên đường chéo chính.
- Tính tổng các phần tử trên đường chéo phụ của ma trận

Bước 1: Khai báo thư viện và hằng cần dùng

```
#include<iostream.h>
#include<iomanip.h>
#define max 50
```

 Bước 2: Khai báo nguyên mẫu các hàm cần viết trong chương trình

```
void input(int b[max][max], int);
   // hàm nhập mảng
void output(int b[max][max], int);
   // hàm xuất mảng
void tong_chinh(int b[max][max], int);
   //tính tổng phần tử trên đường chéo chính
void in_phu(int a[max][max], int);
   //in phần tử trên đường chéo phụ
```

44

Bước 3: Viết hàm main() là hàm chính của chương trình
 int main()

```
int a[max][max];
int n;
cout << "Nhap cap cua ma tran n = ";cin>>n;
input(a, n);
cout << "Ma tran vua nhap la" << endl;
output(a, n);
tong chinh (a, n)
in phu(a, n);
return 0;
```

Bước 4: Định nghĩa các hàm đã khai báo ở bước 2

```
void input(int b[max][max], int n)
{for (int i=0; i<n; i++)
  for (int j=0; j < n; j++)
          cout<<"b["<<i<'"]["<<j<<"]= ";
          cin>>b[i][j];
     cout << endl;
void output(int b[max][max], int n)
  for (int i=0; i<n; i++)
     { for (int j=0; j < n; j++)
                cout << setw (6) << b[i][j];
          cout << endl;
Khoa CNTT - Uneti
```

- Hàm tính tổng các phần tử trên đường chéo chính

```
void tong_chinh(int b[max][max],int n)
{
   int tong = 0;
   for (int i=0;i<n;i++)
        if( b[i][i] % 2 != 0)
            tong += b[i][i];
   cout<<"\nTong cac phan tu le tren duong
cheo chinh la: "<<tong<<endl;
}</pre>
```

- Hàm in các phần tử trên đường chéo phụ

Kết quả khi chạy chương trình

```
"C:\Users\dell\OneDrive\Documents\C-Free\Temp\Untitled2.exe"
                                                                                                ×
Nhap cap cua ma tran n = 3
b[0][0]= 4
b[0][1]= 8
b[0][2]= 2
b[1][0]= 6
b[1][1]= 9
b[1][2]= 1
b[2][0]= -6
b[2][1]= 3
b[2][2]= 9
Mang da nhap la:
                  1
Tong cac phan tu le tren duong cheo chinh la: 18
Cac phan tu tren duong cheo phu la:
Press any key to continue . . .
```

```
1. #include<iostream.h>
2. #include<iomanip.h>
3. #define max 50
4. void input(int b[max][max], int); //nhap mang
5. void output (int b[max][max], int); //xuat mang
6. void tong chinh (int b[max][max], int);
7. void in phu(int a[max][max], int);
```

```
main()
8. int
9. { int a[50][50], n;
10. cout << "Nhap cap cua ma tran n = ";
11. cin >> n;
12. input(a,n);
13. cout << "Mang da nhap la:" << endl;
14. output (a, n);
     tong chinh (a, n);
15.
16.
     in phu(a,n);
17. return 0;
18.}
```

```
19.void input(int b[max][max], int n)
20. { for (int i=0; i<n; i++)
21. { for (int j=0; j < n; j++)
22. { cout<<"b["<<i<\"]["<<j<<"]= ";
        cin>>b[i][j];
23.
24. cout<<endl;
25.
26.}
27.void output(int b[max][max],int n)
28. { for (int i=0;i<n;i++)
29. { for (int j=0; j< n; j++)
                cout << setw (6) << b[i][j];
30.
31.
          cout<<endl;
32.}
```

```
33.void tong chinh (int b[max][max], int n)
34. \{ int tong = 0; \}
35. for (int i=0;i<n;i++)
36.
          if( b[i][i] % 2 != 0)
                tong += b[i][i];
37.
38. cout<<"Tong cac phan tu le tren duong cheo
  chinh la: "<<tong<<endl;</pre>
39.}
40.void in phu(int b[max][max],int n)
41.{ cout<<"Cac phan tu tren duong cheo phu
  la:"<<endl;
42. for (int i=0;i<n;i++)
           cout << setw (6) << b[i] [n-i-1];
43. cout<<endl;
44.}
```

III. BÀI TẬP TỰ GIẢI

Bài 5: Cho mảng hai chiều kích thước m x n chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập mảng
- Xuất dữ liệu của mảng.
- Tính trung bình phần tử lẻ trên mảng.
- Đếm số lượng số nguyên tố trên mảng.

Bài 6: Cho mảng hai chiều kích thước n x m chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình kiểm tra mảng có toàn số lẻ không?

III. BÀI TẬP TỰ GIẢI

Bài 7: Cho mảng hai chiều kích thước m x n chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập mảng
- Xuất dữ liệu của mảng.
- In ra các số chính phương trên mảng.
- Tìm vị trí phần tử âm đầu tiên trong mảng.

Bài 8: Cho mảng hai chiều kích thước m x n chứa các phần tử thuộc kiểu số thực. Hãy viết chương trình:

- Nhập mảng
- Xuất dữ liệu của mảng.
- Đếm số lượng các phần tử có giá trị trong đoạn [10,100]
- Sắp xếp giá trị các phần tử trên dòng đầu tiên tăng dần.

III. BÀI TẬP TỰ GIẢI

Bài 9: Cho mảng hai chiều kích thước n x n chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập mảng
- Xuất dữ liệu của mảng.
- Tìm các số hoàn thiện trên đường chéo phụ của mảng
- Tìm số lớn nhất trên đường chéo chính của mảng

Bài 10: Cho hai ma trận A, B chứa các phần tử thuộc kiểu số nguyên. Hãy viết chương trình:

- Nhập, xuất mảng
- Tính tích hai ma trận vừa nhập.

Chú ý: Khi tính tích hai ma trận A x B thì hàng của ma trận A phải bằng cột của ma trận B.

56

IV. TỔNG KẾT

Kiến thức cần ghi nhớ trong buổi thực hành:

- 1 Khai báo mảng hai chiều
  - Nhập xuất dữ liệu cho mảng
- Thao tác trên mảng hai chiều

57

V. GIAO NHIỆM VỤ TUẦN TIẾP THEO

- 1. Hoàn thành tất cả các bài thực hành trong buổi học.
- 2. Sinh viên đọc tài liệu và chuẩn bị trước nội dung học của tuần tiếp theo:

Giải bài tập mảng hai chiều

- Khai báo xâu ký tự
- Các thao tác trên xâu ký tự
- Viết chương trình sử dụng xâu ký tự
- Phát hiện và sửa lỗi

Lời ngỏ

Trong quá trình học tập nếu sinh viên không hiểu phần nào thì liên hệ trao đổi với giảng viên qua hình thức gửi câu hỏi trên diễn đàn hoặc gửi vào email cho giảng viên.